

Zo verging het de Ondernemingen van het Jaar: *dubbel zoveel omzet en helpt meer werknemers*



Willy Naessens sleepte vorig jaar de felbegeerde titel in de wacht. © KRISTOF VADINO

Vanavond weten we of **Drylock, Golazo, Montea of X-Fab** de dertigste editie van Onderneming van het Jaar wint. De 29 finalisten van de voorbije drie decennia lezen niet alleen als een staalkaart van het Vlaamse bedrijfsleven, ze vormen ook een keur van ondernemerschap, internationalisering en innovatie.

Tom Michielsen
Redacteur Ondernemen



Sinds 1995, toen de prijs Onderneming van het Jaar voor het eerst werd uitgereikt, werden al 120 bedrijven op de rooster gelegd door de jury van het jaarlijkse, door de consultant EY georganiseerde event. Daaruit kwamen 29 winnaars - op de gala-show in Brussel wordt vanavond de dertigste laureaat bekendgemaakt. De strenge selectie voor een nominatie garandeert dat een winnaar bij zijn verkiezing stevast een sterk trackrecord kan voorleggen (zie inzet).

Het gros van de winnaars gooit na al die jaren nog steeds

hoge ogen, zo blijkt uit een analyse van De Tijd. Slechts zeven bedrijven staan intussen niet meer op eigen benen: het IT-bedrijf Real Software (Inetum), de zetelproducent ECA (Johnson Controls), de specialist in visuele inspectie-systemen Icos (KLA Tencor), het softwarebedrijf Compex (Siemens), het farmabedrijf Omega Pharma (Perrigo), het meettechnologiebedrijf Metris (Nikon) en het chemiebedrijf Taminco (Eastman Chemical) werden opgeslokt door vooral buitenlandse spelers. 'Dat bedrijven overgenomen worden, is de natuurlijke gang van zaken', zegt Michèle Sioen, de juryvoorzitter bij de award en de ondernemster achter de gelijknamige specialist in technisch textiel. 'Maar de meeste winnaars zijn ook na hun verkiezing nog heel sterk blijven groeien.'

Stefan Olivier, partner bij EY en specialist in

Het netwerk leidt vaak tot samenwerkingen. Vic Swerts (Soudal) kende Hans Bourlon en Gert Verhulst al lang voor hij in 2020 een stevig belang kocht in Studio 100.

het adviseren van familiebedrijven, vindt een overname zelfs een teken van succes. 'Vlaamse bedrijven zijn goed ingebed in de globale markten en ze vallen op. Ook na hun overname blijven ze vaak lokaal belangrijke spelers en werkgevers. Bovendien herinvesteren de ondernemers achter de verkochte bedrijven hun opbrengsten meestal, waardoor een hefboom-effect ontstaat. Kijk naar wat Marc Coucke na de verkoop van Omega Pharma al voor de Belgische economie heeft betekend.'

Groot in één generatie

Op het al jaren kwakkelende 'internet of things'-bedrijf Crescent (voorheen Option, dat in 2005 won) na konden de overige bedrijven een stevige groei voorleggen. De voorbije tien jaar wisten die 21 ondernemingen - in weerwil van de covid- en inflatiecrisis - samen hun omzet bijna te verdubbelen, tot 23,5 miljard euro. Tussen 2003 en 2023 ging hun omzet zelfs maal 4,5. Zeven zwaargewichten kunnen al jaren

het predicaat miljardenbedijf dragen: Katoen Natie (logistiek), H.Essers (logistiek), La Lorraine (bakkerij), DEME (baggerwerken), Soudal (siliconen), Ardo (diepvriesgroenten) en Aliaxis (watertechnologie).

Dat laatste, een bedrijf uit de stal van de Kempische miljardairsfamilie Emsens dat in 2012 afsplitste van de bouwmaterialengroep Etex, is intussen de grootste van de groep van 21, met een omzet van meer dan 4 miljard euro in 2023. Enkele andere oud-winnaars, zoals Stow (rekkenproducent), Willy Naessens Industriebouw en Melexis (chipontwerper), schurken tegen 1 miljard omzet aan. Tot de sterkste groeiers van de voorbije tien jaar behoren WDP (magazijnenverhuur), Willy Naessens, Cartamundi (spellen- en kaartengroep), Melexis en Vyncke (biomassa- en afvalspecialist), die allemaal minstens drie keer groter werden.

Een aantal van de miljardenbedrijven is in zowat één generatie groot geworden: Vic Swerts richtte Soudal op in de jaren 60 en ook Katoen Natie kende zijn grootste groei onder topman Fernand Huts. Toeval of niet: bij de lichting van 2024 zitten twee relatief jonge bedrijven die hun omzet op vrij korte termijn boven het miljard wisten te drijven: X-Fab en Drylock. 'De kennis en ervaring om van scale-ups wereldleiders te maken is sterk toegenomen', stelt Olivier. 'Ik zie een evolutie van een *survival of the fittest* naar een *survival of the fastest and the smartest*. Door groeiondernemers die een volgende generatie bedrijven oprichten of helpen: de mensen achter X-Fab zijn dezelfde nagenoeg dezelfde als die achter Melexis. Bart Van Malderen leerde de luiër-business al kennen in zijn eerste familiebedrijf Ontex (in 2014 genomineerd, red.). In 2012 deed hij dat nog eens over met de opstart van Drylock.'

Veel industrie, weinig tech

'Ik verwacht ook een toename van Vlaamse scale-ups die door-groeien naar marktleiderschap', zegt Olivier. 'Zoals al gebeurt met Vlaamse techbedrijven die meer dan 1 miljard euro waard zijn, waaronder Odoo, Deliverect, Team.blue, Colibra. Door digitalisering en artificiële intelligentie (AI) heb je geen decennium aan maturiteit meer nodig en kan je met enkele mensen heel snel een bedrijf oprichten en opschalen.'

Samen tellen de 22 Ondernemingen van het Jaar die nog op eigen benen staan 87.000 werknemers, zowat de helft meer dan tien jaar geleden. Toch kende de tewerkstelling een pak minder groei dan de omzet. Zeker bij de industriële bedrijven valt dat op. De omzet van Sioen kende de voorbije twintig jaar meer dan een verdubbeling, terwijl het aantal werknemers stagneerde tussen 4.500 en 5.500. Gelijkaardige verhoudingen zijn te vinden bij Aliaxis en Deceuninck (fabrikant van pvc-profielen). 'Door de hoge loonkosten hebben wij de voorbije decennia sterk ingezet op digitalisering en automatisering', zegt Sioen. 'Niet alleen in onze producten, ook in onze productieprocessen moesten we innovatief zijn. Daardoor gingen onze efficiëntie en productiviteit omhoog.'

Aliaxis, X-Fab en Drylock hebben zelfs geen fabrieken meer in België. 'Door de hoge loonkosten en door het feit dat het wereldspelers zijn, is het noodzakelijk voor hen om in het buitenland te produceren. Belangrijker is dat het beslissings-centrum en de aandeelhouders in België blijven.'

Nog een opvallende vaststelling: de helft van de bedrijven in de selectie zijn maakbedrijven, in onder meer voeding (La Lorraine, Miko, Ardo), chemie (Soudal, Sioen) of bouwmaterialen (Deceuninck, Aliaxis). Daarentegen tellen we heel weinig techbedrijven in de lijst. Een aantal uit de beginjaren werd overgenomen, maar volgens Françoise Chombar, ex-CEO en nu voorzitter van de chipontwikkelaar Melexis (winnaar in 2000), komt de tech-afwezigheid door een mix van factoren. 'De belangrijkste is de risico-aversie in België en bij uitbreiding Europa, bij ondernemers, maar ook bij financiers. Veel Europese durfkapitalisten zijn die naam zelfs niet waardig. Technologie is bij uitstek nieuw, onbekend terrein - en dus risicovol.'

Ook onze arbeidsmarkt hinkt achterop voor techbedrijven, vindt Chombar. 'We komen niet alleen fysici en ingenieurs tekort, maar ook technici. En dan kom ik weer terecht bij mijn stokpaardje: nog steeds kiezen veel te weinig jongeren op school voor STEM-richtingen (*Science, Technology, Engineering & Mathematics*, red.).' Ook de 'enorme regeldrift' speelt de techbedrijven parten, stelt Chombar. 'Kijk naar AI, Europa was de eerste om die nieuwe sector aan banden te leggen. En waar zijn onze grote AI-bedrijven?'

Olivier ziet het kleine aantal pure techbedrijven evenwel gecompenseerd door de sterke focus van industriële bedrijven op onderzoek en ontwikkeling (R&D) en innovatie. 'Veel technologie ligt ingebed in die traditionele bedrijven. Sioen is een wereldwijde pionier geworden in technisch textiel door doorgedreven R&D. Stow is van oorsprong een bouwer van metalen rekken voor magazijnen, maar richtte met Movu een vooruitstrevende spin-off op die zich specialiseert in de robotisering en digitalisering van magazijnen. En het diepvriesgroente-bedrijf Ardo doet in wezen wat landbouwers al eeuwen doen, maar haalt een competitief voordeel door volop te investeren in precisielandbouw met onder meer *big data* en drones. Gevolg: hogere teeltopbrengsten, steeds minder residuen van gewasbescherming en een duurzamere landbouw.'

Geen imago, en dat is goed

Wat zijn dan de sterktes van de Ondernemingen van het Jaar? 'Een kritieke succesfactor om door te stoten is steeds flexibiliteit', zegt Olivier. Dat vindt ook Peter Vyncke van de gelijknamige bouwer van biomassa- en afvalverbrandings-centrales (winnaar 2016). 'Doorheen de jaren voelden we aan dat de biomassacentrales minder gegeerd zouden worden, door een bewuste keuze om waardevollere toepassingen te zoeken voor biomassa (*organisch materiaal dat als grondstof of energiebron gebruikt wordt*, red.). Resthout wordt nu groten-deels verwerkt in spaanplaten en mdf. Dat heeft ons verplicht onszelf heruit te vinden. Nu komt 50 procent van onze



30 jaar Onderneming van het Jaar

Wie? De prijs Onderneming van het Jaar wordt sinds 1995 georganiseerd door het Big Four-consultancybedrijf EY, in samenwerking met De Tijd, L'Echo, BNP Paribas Fortis en WorxInvest.

Wat? De winnaar wordt door een professionele jury, voorgezeten door de ondernemster Michèle Sioen, gekozen uit vier genomineerden. Voor deze editie zijn dat Drylock, Golazo, Montea en X-Fab. Tijdens het event wordt ook de Scale-up van het Jaar bekend gemaakt. Daar gaat de strijd tussen Aphea.Bio, Equine Care Group, Icometrix en Lighthouse.

Hoe? De genomineerde finalisten worden door EY geselecteerd op basis van vastgelegde criteria, zoals de groei en de financiële resultaten van het bedrijf, ondernemerschap, internationalisering, innovatie en deugdelijk bestuur. De omvang en de omzet van de onderneming spelen ook een rol, zij het in mindere mate. De hoofdzetel moet in België gevestigd zijn en het management moet een duidelijk kapitaalbelang in het bedrijf hebben.

Waar? Vanavond worden de winnaars bekend-gemaakt tijdens een gala-show in Auditorium 200 op de Brusselse Heizel. EY organiseert de wedstrijd Onderneming van het Jaar ook wereldwijd. Elk jaar komen in juni de winnaars van de deelnemende landen samen in Monaco, waar de World Entrepreneur of the Year wordt verkozen.

Vlaamse ondernemers hebben een hoog Kuifje-gehalte: ze kopen een vliegticket, boeken een hotel voor een week en vertrekken. Niet te veel nadenken. Lukt het niet, dan hebben ze toch maar geprobeerd. Dat is een enorme sterkte.

Peter Vyncke
Eigenaar Vyncke

omzet uit afvalverbrandingscentrales, waar we de restfractie, nadat we alle waardevolle materialen eraan onttrokken hebben, energetisch verbranden.'

Dat flexibele ondernemerschap voelt Vyncke telkens als hij Vlaamse ondernemers op handelsmissie ontvangt in Singapore, waar hij al meer dan drie jaar woont. 'Ze hebben een hoog Kuifje-gehalte: ze kopen een vliegtuigticket, boeken een hotel voor een week en vertrekken. Niet te veel nadenken. Lukt het niet, dan hebben ze toch maar geprobeerd. Dat is een enorme sterkte.'

'Daarbij komt de neutraliteit van een Vlaming', vervolgt Vyncke. Eigenlijk kennen ze ons in het buitenland niet, of hooguit van wat voetballers, het bier en de chocolade. Waardoor we steeds het voordeel van de twijfel hebben. In tegenstelling tot Nederlanders, Duitsers en Fransen kunnen wij ons imago nog helemaal uitbouwen op een onbeschreven blad. Dat zijn sterke punten om te internationaliseren. Een Franse concurrent moet vaak al een heel stuk onder onze prijs zitten om het order binnen te halen. Maar pas op, ik zie ook veel Vlaamse bedrijfsleiders geblokkeerd zitten onder hun kerktoeren.'

Familie boven alles

Opvallend veel van de Ondernemingen van het Jaar zijn pure familiebedrijven. Klassiek klinkt het verhaal dan dat je zonder inmenging van de beurs of private equity op langere termijn kan denken. Vyncke beaamt. 'Mijn broer en ik konden denken op een termijn van 20 of 30 jaar. Dat heeft ook een nadeel: als je een lange tijdhorizon hebt, néém je ook meer tijd. Een familiebedrijf doet het op zijn gemak. Ik moet dus toegeven: als Vyncke beursgenoteerd was geweest, waren we nu waarschijnlijk dubbel zo groot. Onze markt was nooit een beperking: we schommelen nu rond een omzet van 250 miljoen euro, maar de vraag naar onze producten lag dit jaar op 500 miljoen euro. We willen echter duurzaam groeien, zonder je mensen te doen opbranden.'

Ook samenwerking - eveneens een vorm van flexibiliteit - is cruciaal. 'Vroeger werkte elke ondernemer vanop zijn erf. Vandaag smeedt hij allianties, joint ventures enzovoort', zegt Olivier. 'Cartamundi is het voorbeeld bij uitstek. Het bedrijf ontstond als een joint venture van twee Turnhoutse familiebedrijven: het karton-verpakkingsbedrijf Van Genechten en de drukkerijgroep Brepols, en is dat nog steeds.' Vyncke benadrukt het belang van partners evenzeer: 'We werken heel veel samen. De voorbije jaren hebben we zes nieuwe ventures gedaan met andere bedrijven, zoals met het waterzuiveringsbedrijf Ekopak. Dat is de toekomst.'

Of kijk naar de verstrengeling van de oud-winnaar Melexis en de huidige genomineerde X-Fab: beide bedrijven werden opgericht door

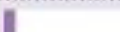
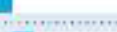
Schröder, dat Grote Markt en Champs-Élysées verlicht, is 'Entreprise de l'Année'

Schröder is de Franstalige Onderneming van het Jaar. De Brusselse verlichtingsspecialist haalde het van Sabena Engineering, het desserten-bedrijf Mellow en de milieugroep CE+T. Schröder volgt Technord op, dat gespecialiseerd is in elektrotechniek voor industriële groepen. Het familiebedrijf Schröder is weinig bekend bij het grote publiek, maar is een wereldspeler in buitenverlichtings-systemen. Het verlicht alom bekende sites zoals de Grote Markt in Brussel, het station van Luik-Guillemins, de Kanaaltunnel, het Colosseum in Rome en de Champs-Élysées. De groep boekte in 2023 een omzet van 563 miljoen euro, waarvan het overgrote deel (92%) in het buitenland. Dit jaar zette het verlichtingsbedrijf een belangrijke stap in de Verenigde Staten via de overname van het Amerikaanse Ligman Lighting, actief in verlichtings-oplossingen voor kantoren, winkels, hotels, universiteitscampussen, sport-centra en golfbanen. Het bedrijf werkte onder meer voor de techreus Google en de moderetailer H&M. Schröder wordt sinds september geleid door Philippe Felten, die er ook al zeven jaar bestuurder was. Hij begeleidde het Brusselse bedrijf onder meer bij zijn overnames. MS

dezelfde ondernemers. X-Fab haalt daarnaast 45 procent van zijn omzet bij Melexis. In de chipindustrie wordt dit samenwerkingsmodel als de toekomst gezien tegenover het geïntegreerde model van grote gevestigde spelers als Intel, Samsung of Infineon.

Ook opvallend: de samenwerkingen komen vaak net voort uit het netwerk dat ontstaat dankzij de Onderneming van het Jaar, dat twee keer per jaar samenkomt. Soudal-ondernemer Swerts kende Hans Bourlon en Gert Verhulst van Studio 100 (winnaar 2009) al lang voor hij in 2020 een stevig belang in het entertainmentbedrijf kocht. Stow levert de rekken en innovatie aan de logistieke speler H.Essers. 'Toen Ekopak-CEO Pieter Loose onze samenwerking voorstelde aan zijn aandeelhouder Marc Coucke (Alychlo), had hij waarschijnlijk niet veel toelichting nodig over Vyncke. Coucke kent ons nog van toen hij zelf gewonnen heeft met Omega Pharma (in 2002, red.).'

22 WINNAARS ONDERNEMING VAN HET JAAR DIE ALS ONAFHANKELIJK BEDRIJF BLEVEN BESTAAN

Onderneming van het Jaar in:			Omzet			Werknemers				
			Bedrag (miljoen €)	Evolutie op... ...10 jaar	...20 jaar	Aantal	Evolutie op... ...10 jaar	...20 jaar		
2023	Willy Naessens	bouw/vastgoed	920,5	337%		804%	2.500	150%		317%
2022	Aliaxis	industrie	4.059,0	62%		139%	15.857	1%		32%
2021	Aertssen	industrie/bouw	401,0	131%		684%	2.011	243%		478%
2020	Stow	industrie	977,0	182%		n.v.t.	2.134	52%		442%
2019	Kinopolis	entertainment	605,5	146%		216%	1.976	147%		51%
2018	Ardo ⁽¹⁾	voeding	1.412	39%		276%	3.462	2,5%		75%
2017	WDP ⁽²⁾	bouw/vastgoed	357,0	298%		1.237%	123	310%		925%
2016	Vyncke	industrie	230,4	242%		1.149%	600	100%		500%
2015	DEME	bouw	3.285,4	30%		356%	5.334	27%		116%
2014	Katoen Natie	logistiek	2.922,5	186%		596%	16.787	80%		260%
2013	Willemen	bouw/vastgoed	834,0	25%		359%	1.933	-3%		123%
2012	La Lorraine	voeding	1.359,6	140%		616%	4.950	95%		450%
2011	Soudal	industrie	1.254,0	172%		634%	4.115	123%		551%
2009	Studio 100	entertainment	224,5	40%		346%	1.079	42%		474%
2008	Cartamundi	industrie	602,4	310%		514%	2.976	150%		346%
2007	H. Essers	logistiek	1.026,1	151%		695%	7.600	95%		660%
2005	Crescent ⁽³⁾	tech	11,4	22%		-56%	57	-47%		-64%
2004	Deceuninck	industrie	866,1	61%		84%	3.986	45%		31%
2003	Miko ⁽⁴⁾	voeding	254,0	71%		238%	1.332	76%		160%
2001	Resilux	industrie	536	181%		236%	984	73%		187%
2000	Melexis	tech	964,3	253%		652%	1.931	131%		251%
1999	Sioen	industrie	722,4	120%		151%	5.399	35%		15%
Totaal			23,5 miljard €			87.003 werknemers				
			(+93,6% op 10 jaar)			(+50,1% op 10 jaar)				

(1) 2003: voor de fusie van Ardo en Dujardin Foods in 2014. (2) vastgoedbedrijf: geen omzet, wel vastgoedresultaat (inkomsten uit huren en zonnepanelen). (3) ex-Opton. (4) 2003: pro forma, correctie voor de verkochte kunststoffendivisie Bron: De Tijd, NBB.